

Raport z konsultacji

Lp.	Podmiot zgłaszający	Treść uwag ^{*)}	Stanowisko MRPiPS
1.	Stowarzyszenie Opiekunów Osób Niepełnosprawnych „STOP Wykluczeniom” i Ruch Społeczny „Wykluczeni Opiekunowie”	<p>Jako organizacje społeczne reprezentujące środowisko do którego kierowana jest przedm ustawa proponujemy, aby przedstawione przez ustawodawcę zapisy otrzymały nast. brzmienie:</p> <p>Art. 1 W ustawie z dn. 20.04.2004 r. (...) w art. 71ust. 2 dodać pkt. 9 w brzmieniu: <u>9) sprawowania osobistej opieki nad osobą niepełnosprawną, pobierania świadczenia opiekuńczego na podstawie przepisów o świadczeniach rodzinnych, jeżeli utrata prawa do niego zaistniała z przyczyn niezależnych od opiekuna, lub innych zdarzeń losowych.</u></p> <p>Art. 2. W ustawie z dnia 30 kwietnia 2004 r. (...) w art. 2 ust. 1 po pkt 4 dodaje się pkt 4a w brzmieniu: <u>4a) zarejestrowała się we właściwym powiatowym urzędzie pracy w ciągu 60 dni od dnia ustania prawa do świadczenia opiekuńczego, o którym mowa w przepisach o świadczeniach rodzinnych, w okresie 18 miesięcy bezpośrednio poprzedzających dzień zarejestrowania w UP, łącznie przez okres co najmniej 365 dni, ukończyła co najmniej 55 lat - kobieta oraz 60 lat - mężczyzna i osiągnęła okres</u></p>	<p>Uwagi nie mogą zostać uwzględnione.</p> <p>Rozumiejąc, że konieczność zaprzestania sprawowania opieki nad osobą niepełnosprawną może następować z różnych przyczyn, jednocześnie należy zwrócić uwagę, iż tworząc określone rozwiązania prawne trzeba mieć również na względzie możliwości finansowe państwa – w tym przypadku Funduszu Pracy. Przyjęcie zaproponowanego rozwiązania, tj. uwzględnienie innych niż śmierć podopiecznego czy utrata ważności jego orzeczenia o niepełnosprawności lub orzeczenia o stopniu niepełnosprawności okoliczności utraty prawa do świadczenia pielęgnacyjnego, specjalnego zasiłku opiekuńczego lub zasiłku dla opiekuna, wywoła bowiem skutki finansowe, których wysokość jest niemożliwa do oszacowania, gdyż nie jest możliwe oszacowanie liczby osób, które w takim przypadku mogłyby być uprawnione do zasiłku dla bezrobotnych lub świadczenia przedemerytalnego. Brak jest bowiem nawet przybliżonych danych krajowych o liczbie osób, które corocznie z różnych powodów kończą sprawowanie opieki, a które pobierają z tego tytułu świadczenie pielęgnacyjne, specjalny</p>

		<p><i>uprawnający do emerytury, wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn,”.</i></p> <p>Art. 3 W ustawie z dnia 30 kwietnia 2004 r.(...) art. 71 ust. 2 dodaje się pkt. j</p> <p><u>j) posiadała prawo do świadczenia opiekuńczego o którym mowa w przepisach o świadczeniach rodzinnych w związku z osobistym sprawowaniem opieki nad osobą niepełnosprawną (mimo nie odprowadzania składki na Fundusz Pracy)</u></p> <p>Art. 4 <u>Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 lipca 2016 r.</u></p> <p>Uzasadnienie Projekt ustawy wprowadza możliwość nabycia prawa do zasiłku dla bezrobotnych, oraz świadczenia przedemerytalnego przez osoby, które posiadały prawo do świadczenia opiekuńczego (<i>Świadczenie Pielęgnacyjne, Zasiłek dla opiekuna, Specjalny zasiłek opiekuńczy</i>) z tytułu sprawowania opieki nad osobą niepełnosprawną niezdolną do samodzielnej egzystencji, a które utraciły w/w świadczenie na skutek śmierci, lub utraty ważności orzeczenia o niepełnosprawności, lub stopniu niepełnosprawności osoby, nad którą była sprawowana opieka. Przedmiotowy Projekt powstaje w sytuacji braku wykonania przez ustawodawcę wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dn. 21.10.2014r sygn. akt K38/13.</p>	<p>zasiłek opiekuńczy czy zasiłek dla opiekuna. Tym bardziej brak jest takich danych w odniesieniu do osób, które faktycznie sprawując opiekę nad osobą niepełnosprawną, nie są uprawnione do tych świadczeń.</p> <p>Dlatego też w opinii Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej zaproponowane w projekcie ustawy rozwiązanie, uwzględniające z jednej strony obiektywne i możliwe do weryfikacji przesłanki utraty prawa do ww. świadczeń dla opiekunów, z drugiej zaś skutki finansowe jakie się z tym wiążą, jest rozwiązaniem optymalnym. Godzi bowiem możliwości finansowe Funduszu Pracy, jednocześnie wychodząc przynajmniej w pewnym stopniu naprzeciw oczekiwaniom i propozycjom opiekunów osób niepełnosprawnych. Alternatywą byłaby bowiem tylko całkowita rezygnacja z wprowadzenia możliwości nabycia zasiłku dla bezrobotnych oraz świadczenia przedemerytalnego przez byłych opiekunów osób niepełnosprawnych, niemniej jednak odstąpienie od wprowadzenia przedmiotowego rozwiązania spowoduje, że nawet ta część opiekunów, którzy mogliby nabyć prawo do zasiłku dla bezrobotnych oraz świadczenia przedemerytalnego, zostanie tej możliwości pozbawiona.</p> <p>Jednocześnie należy wskazać, że użyte sformułowanie „świadczenia opiekuńcze na podstawie przepisów o świadczeniach rodzinnych” jest pojęciem wykraczającym poza</p>
--	--	---	---

	<p>Wyrok ten stwierdza, że nie jest zgodne z konstytucją różnicowanie wysokości świadczenia dla opiekunów osób niepełnosprawnych tylko z powodu wieku, w którym powstała niepełnosprawność.</p> <p>Co potwierdził Prezydent RP Andrzej Duda w liście przekazanym Stowarzyszeniu ;STOP Wykluczeniom; v https://mega.nz/#!zk5RSSBK!r7dW-0j5eMkl8sIlyy5yWuBS8OvPmUZvLvest0xaMMw</p> <p>A to właśnie różnicowanie wysokości świadczeń – uznane przez TK za bezprawne – stanowi nadal podstawę przyznawania prawa do Zasiłku dla opiekuna i Specjalnego zasiłku opiekuńczego.</p> <p>W tym kontekście niepokojącym pozostaje fakt, że ustawodawca w projekcie pisze nie o jednym świadczeniu, a wymienia kolejno wszystkie trzy formy wchodzące w skład świadczenia opiekuńczego [<i>Świadczenie pielęgnacyjne – 1300zł/mc; Zasiłek dla opiekuna (ZDO) – 520zł/mc; Specjalny zasiłek opiekuńczy (SZO) – 520zł/mc (przy spełnieniu dodatkowego warunku w post kryterium dochodowego)</i>] Co jednoznacznie wskazuje na brak zainteresowania MRPiPS wykonaniem wyroku TK (K38/13 z dn.21.10.2014r) z dalszym utrzymywaniem bezprawnego różnicowania wysokości świadczeń poprzez dalsze funkcjonowanie ZDO i SZO.</p> <p>Uważamy za bardziej uniwersalne (w przypadku wykonania przez MRPiPS wyroku TK K38/13) używanie w przedm Projekcie ustawy określenia; świadczenie opiekuńcze; zamiast; <i>Świadczenie pielęgnacyjne, Zasiłek dla opiekuna, Specjalny zasiłek opiekuńczy</i>; Świadczenie opiekuńcze stanowi nazwę</p>	<p>zakres podmiotowy projektu ustawy. Należy zauważyć, że ustawowa definicja świadczenia opiekuńczego (zawarta w art. 2 pkt 2 ustawy dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2015 r. poz. 114, z późn. zm.)) obejmuje swoim zakresem nie tylko świadczenia wypłacane opiekunom osób niepełnosprawnych, ale dotyczy również zasiłku pielęgnacyjnego, który jest świadczeniem kierowanym tylko do osób niepełnosprawnych, a nie ich opiekunów. Ponadto ww. definicja świadczenia opiekuńczego nie obejmuje zasiłku dla opiekuna, który nie jest uregulowany w ustawie o świadczeniach rodzinnych.</p> <p>Natomiast odnosząc się do stwierdzenia, że w związku z faktem, iż od świadczenia pielęgnacyjnego, specjalnego zasiłku opiekuńczego i zasiłku dla opiekuna nie jest odprowadzana składka na Fundusz Pracy, a więc urzędy pracy nie będą zaliczały okresów pobierania tych świadczeń do okresu uprawniającego do zasiłku dla bezrobotnych konieczne jest zwrócenie uwagi, że okresy te będą zaliczane do okresu uprawniającego do zasiłku dla bezrobotnych na podstawie art. 71 ust. 2 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2015 r. poz. 149, z późn. zm.), a zatem <u>mimo nie odprowadzania składki na Fundusz Pracy.</u></p>
--	---	---

	<p>wspólną dla w/w trzech form (<i>ŚP; ZDO; SZO</i>) wchodzących w jego skład.</p> <p>Opiekunowie osób niepełnosprawnych posiadający prawo do wymienionych przez ustawodawcę świadczeń opiekuńczych, to osoby które zrezygnowały, lub nie podejmowały pracy zarobkowej w związku z podjęciem się sprawowania opieki nad osobą niepełnosprawną niezdolną do samodzielnej egzystencji. W związku z czym ustawodawca zapewnił im prawo do świadczeń opiekuńczych. Z chwilą zaprzestania sprawowania opieki osoby takie pozostają bez dochodów. Bez możliwości podjęcia natychmiast innej pracy zarobkowej na obecnym rynku pracy. Celem wprowadzenia prawa do zasiłku dla bezrobotnych i wcześniejszej emerytury jest pomoc państwa w przystosowaniu się do nowych warunków życiowych opiekunom osób niepełnosprawnych, którzy często po długim okresie sprawowania opieki muszą odnaleźć się w nowych okolicznościach społecznych i gospodarczych</p> <p>W tej sytuacji uważamy za zasadne zaliczenie okresu pracy polegającej na sprawowaniu opieki nad osobą niepełnosprawną do okresu zatrudnienia. Co z kolei daje prawo do ubiegania się o zasiłek dla bezrobotnych.</p> <p>Aby uzyskać prawo do zasiłku dla bezrobotnych należy spełnić warunki określone w art. 71 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (<i>Dz. U. z 2015 r. poz. 149, z późn. zm.</i>)</p>	<p>Wejście w życie nowych przepisów zostało przewidziane na dzień 1 stycznia 2017 r. i tak też oszacowane zostały skutki finansowe ustawy. Aktualnie nie jest planowa zmiana terminu wejścia w życie ustawy.</p>
--	--	--

	<p>Zgodnie z art.71 ust.1 pkt 2 w/w ustawy ustawodawca ustanowił wyraźny związek pomiędzy uzyskaniem prawa do zasiłku dla bezrobotnych, a faktem opłacania - przez 365dni w ciągu 18 miesięcy przed zarejestrowaniem się w UP - składek na Fundusz Pracy w odpowiedniej wysokości (<i>podstawa nalicz. skl. na poziomie co najmniej minimalnego wynagrodzenia za pracę w przeliczeniu na okr. 1 miesiąca</i>)</p> <p>W przypadku osób posiadających prawo do Świadczenia pielęgnacyjnego, Zasiłku dla opiekuna, Specjalnego zasiłku opiekuńczego takie składki nie były odprowadzane.</p> <p>W związku z czym Urzędy Pracy powołując się na w/w przepis będą podejmować decyzje odmowne. (<i>v. analogia odmowa przyzn świadczenia opiekuńczego na niepełnospr. współmałżonka w powoł na zapis o obowiązku alimentacyjnym kodeks rodzinny i opiekuńczy</i>) Oczywiście jeżeli ustawodawca nie zmieni zapisu dot tej kwestii. Stąd nasza propozycja - <i>patrz Art.3_dodanie pkt.j</i></p> <p>Nie jest przypadkiem, że ustawa ma wejść z dniem 01.01.2017r. W tym czasie osoby posiadające prawo do Świadczenia Pielęgnacyjnego (<i>obecnie 1300zł/mc</i>) – opiekunowie niepełnosprawnych dzieci– (<i>4% ogółu niepełnospr</i>) (<i>opiekunowie osób niepełnospr u których niepełnospr powstała przed 18 r,ż tj również tych 'dzieci' w wieku ...30,...50 lat....</i>) będą otrzymywali je w wysokości najniższego wynagrodzenia od którego istnieje obowiązek opłacania (<i>w odpowiedniej wys</i>) składki na Fundusz Pracy. Czyli z chwilą wejścia ustawy będą spełniać warunki do uzyskania prawa</p>	
--	--	--

		<p>do zasiłku dla bezrobotnych (<i>Art71 Ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy</i>)</p> <p>Natomiast opiekunowie osób niepełnosprawnych niezdolnych do samodzielnej egzystencji dorosłych (<i>96% ogółu niepełnospr</i>) (<i>u których niepełnospr powstała po 18r życia</i>) w tym czasie nadal będą otrzymywać Zasiłek dla opiekuna w wys 520zł/mc lub Specjalny zasiłek opiekuńczy w takiej samej wysokości. (<i>Jeśli rząd nie wykona wyroku TK K38/13</i>) A tym samym nie będą spełniać warunków do uzyskania prawa do zasiłku dla bezrobotnych (<i>Art71 Ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy</i>) m.in z powodu braku odprowadzania składek na FP</p> <p>Sprawowanie opieki nad osobą niepełnosprawną niezdolną do samodzielnej egzystencji – zwłaszcza w systemie niezinstytucjonalizowanym - jest ciężką i wyczerpującą pracą trwającą 24 godzin przez 7 dni w tygodniu. W związku z czym każdy opiekun, asystent osoby niepełnosprawnej powinien być traktowany jak osoba wykonująca pracę. A przez co nie tylko podlegać obowiązkom, które na nim ciążyą w związku ze sprawowaniem opieki, ale też i prawom zagwarantowanym w Ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Ograniczenie prawa do zasiłku dla bezrobotnych tylko do 2 sytuacji – tj śmierci osoby, nad którą była sprawowana opieka, lub utraty ważności orzeczenia o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności podopiecznego jest niczym innym jak dyskryminacją osób wykonujących pracę w charakterze opiekuna osoby</p>	
--	--	---	--

		<p>niepełnosprawnej niezdolnej do samodzielnej egzystencji w odniesieniu do pracowników wykonujących inne prace zarobkowe. <i>(Uważamy że Świadczenie opiekuńcze należy traktować jako swoisty zarobek – ponieważ stanowi ono podstawowe źródło utrzymania dla osoby sprawującej opiekę)</i></p> <p>Należy zauważyć, że w przypadku prac zarobkowych jedynym kryterium prawa do zasiłku dla bezrobotnych jest wymóg, aby osoba ubiegająca się o w/w zasiłek w przeciągu ostatnich 18 m-cy przepracowała na pełnym etacie min. 12 m-cy.</p> <p>Dlatego w ustawie z dn. 20.04.2004r (...) w art.71 ust. 2 proponujemy dodać pkt. 9 (v. Art 1) w którym określamy, iż prawo do zasiłku dla opiekuna powinno przysługiwać nie tylko z przyczyn podanych przez ustawodawcę, ale również w tych przypadkach, w których utrata do świadczenia opiekuńczego nastąpiła z przyczyn niezależnych od opiekuna, lub innych zdarzeń losowych.</p> <p>Dla pełniejszego obrazu w/w propozycji przedstawiamy kilka przykładów, sytuacji w których mogą znaleźć się opiekunowie, którzy wg. zapisu ustawodawcy nie otrzymają żadnego wsparcia w powrocie na rynek pracy nawet po wieloletnim sprawowaniu opieki.</p> <p><u>Przykład 1</u></p> <p>Stan zdrowia opiekuna os. niepełnospr ndse po 30 latach sprawowania opieki ulega pogorszeniu na tyle, że nie jest w stanie dalej wykonywać swych obowiązków. Rezygnuje z prawa do świadczenia opiekuńczego. <i>[Wg zapisu MRPiPS opiekun nie</i></p>	
--	--	--	--

	<p><i>otrzymuje prawa do zasiłku dla bezrobotnych i wcześniejszej emerytury]</i></p> <p><u>Przykład 2</u></p> <p>Po 20 latach korzystania z opieki podopieczny rezygnuje z dotychczasowego opiekuna na rzecz innej osoby [Wg zapisu MRPiPS opiekun nie otrzymuje prawa do zasiłku dla bezrobotnych i wcześniejszej emerytury]</p> <p><u>Przykład 3</u></p> <p>Opiekun ON posiada prawo do Specjalnego zasiłku dla opiekuna przez 2lata. W dalszym okresie zostaje przekroczone kryterium dochodowe (o 1zł). W związku z czym traci prawo do SZO. [Wg zapisu MRPiPS opiekun nie otrzymuje prawa do zasiłku dla bezrobotnych i wcześniejszej emerytury]</p> <p><u>Przykład 4</u></p> <p>Opiekun ON sprawuje opiekę przez 2 lata jednak nie pobiera świadczenia opiekuńczego (powód odmowy przyznania prawa do świadczenia np.: przekroczenie skandalicznie niskiego kryterium dochodowego o 1zł, lub nie spełnienie wymogu kolejności w obow. alimentacyjnym) Nie dość, że taki opiekun wykonując pracę tak jak inni opiekunowie nie ma prawa do żadnej pomocy, to dodatkowo po jej zakończeniu nadal odmawia się mu prawa do pomocy w przystosowaniu się do nowych warunków życiowych - to jest szczyt okrucieństwa i niesprawiedliwości !!! Bo to właśnie ta grupa opiekunów jest najbardziej wykluczona, żyje w najgłębszym ubóstwie.</p> <p>Z w/w przykładów jednoznacznie wynika, że – przy zastosowaniu zapisu proponowanego w przedm. projekcie – znaczna część opiekunów osób</p>	
--	--	--

		<p>niepełnosprawnych, nawet po długotrwałym sprawowaniu opieki zostanie pozbawiona pomocy państwa w przystosowaniu się do nowych warunków życiowych. Będzie to godzić w prawo do równego traktowania.</p> <p>Przedmiotowy zapis projektu ustawy jest również sprzeczny z Informacją MRPiPS o przyczynach i potrzebie wprowadzenia rozwiązań planowanych w projekcie.</p> <p>W tej sytuacji powstaje wątpliwość czy zmiany proponowane przez ustawodawcę polegające na zawężeniu grupy podmiotów do których kierowane jest wsparcie (<i>ułamek promila ogólnej liczby niepełnospr</i>) ma na celu udzielenie rzetelnej i profesjonalnej pomocy w przystosowaniu się do nowych warunków życiowych i powrocie na rynek pracy opiekunom osób niepełnosprawnych. Czy jest tylko i wyłącznie propagandowym zabiegiem.</p> <p>Jako opiekunowie i osoby niepełnosprawne zgromadzeni w Ruchu Społecznym ;Wykluczeni Opiekunowie;, oraz Stowarzyszeniu Opiekunów Osób Niepełnosprawnych ;STOP Wykluczeniom; popieramy sam zamysł proponowanych zmian. Natomiast jesteśmy przeciwni formie części zapisów zawartych w przedm Projekcie ustawy, co wykazaliśmy w uzasadnieniu.</p>	
2.	Pan Jerzy Rok	<p>W związku z ogłoszonym projektem zmiany ustawy o promocji zatrudnienia chciał bym upomnieć się o osoby które nie pobierały zasiłku jako Opiekunowie Osób Niepełnosprawnych z tego powodu że zostały pozbawione tych możliwości z powodu zmiany</p>	<p>Uwaga nie może zostać uwzględniona.</p> <p>Rozumiejąc, że konieczność zaprzestania sprawowania opieki nad osobą niepełnosprawną może następować z różnych przyczyn, jak</p>

		<p>przepisów przez rząd Platformy Obywatelskiej od stycznia 2013 roku. W projekcie ustawy jest zapis że zmiana obejmuje osoby które pobierały zasiłek jako opiekunowie osób niepełnosprawnych przez minimum 365 dni.</p> <p>Moja żona była osobą całkowicie niepełnosprawną z powodu dwóch kolejnych udarów mózgu od 3.09.2012 r. liczyłem że uda się ją poprzez rehabilitację przywrócić do pełnej sprawności ale po kilku miesiącach okazało się że to był złośliwy Glejak mózgu. Dopiero w grudniu miałem możliwość uzyskania za dla żony zaświadczenia o komisji ds. Inwalidztwa o znacznej niepełnosprawności i potrzebie stałej opieki ale okazało się że w związku ze zmianą przepisów pozbawiono mnie uzyskania zasiłku jako Opiekunowi Dorosłej Osoby Niepełnosprawnej ponieważ ustanowiono próg dochodu na 523 zł/os a my musieliśmy żyć z renty chorobowej żony w wysokości 1350 zł . Przez to nie miałem również ubezpieczenia emerytalnego. Żona zmarła 25.09.2014 roku a ja zostałem po 39 latach pracy bez możliwości uzyskania wcześniejszej emerytury. Tylko osoby które absolutnie nie zdają sobie sprawy jak wygląda opieka nad osobą całkowicie niezdolną do samodzielnej egzystencji może ustalać takie warunki jak okres pobierania zasiłku wiedząc jakie są warunki załatwienia formalności urzędowych a nie okres faktycznego sprawowania opieki. Jeśli przejdzie projekt w zaproponowanej formie to okaże się że osoby straszliwie skrzywdzone przez koalicję PO/PSL będą</p>	<p>również to, że nie wszyscy opiekunowie są uprawnieni do otrzymywania świadczeń z tytułu sprawowania tej opieki, jednocześnie należy zwrócić uwagę, iż tworząc określone rozwiązania prawne trzeba mieć również na względzie możliwości finansowe państwa – w tym przypadku Funduszu Pracy. Przyjęcie zaproponowanego rozwiązania wywoła bowiem skutki finansowe, których wysokość jest niemożliwa do oszacowania, gdyż nie jest możliwe oszacowanie liczby osób, które w takim przypadku mogłyby być uprawnione do zasiłku dla bezrobotnych lub świadczenia przedemerytalnego. Brak jest bowiem nawet przybliżonych danych krajowych o liczbie osób, które corocznie z różnych powodów kończą sprawowanie opieki, a które pobierają z tego tytułu świadczenie pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy czy zasiłek dla opiekuna. <u>Tym bardziej brak jest takich danych w odniesieniu do osób, które faktycznie sprawując opiekę nad osobą niepełnosprawną, nie są uprawnione do tych świadczeń.</u></p> <p>Dlatego też w opinii Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej zaproponowane w projekcie ustawy rozwiązanie, uwzględniające z jednej strony obiektywne i możliwe do weryfikacji przesłanki utraty prawa do ww. świadczeń dla opiekunów, z drugiej zaś skutki finansowe jakie się z tym wiążą, jest rozwiązaniem optymalnym. Godzi bowiem możliwości finansowe Funduszu Pracy, jednocześnie</p>
--	--	--	---

		po raz kolejny wdeptane w ziemię przez rząd Prawa i Sprawiedliwości.	wychodząc przynajmniej w pewnym stopniu naprzeciw oczekiwaniom i propozycjom opiekunów osób niepełnosprawnych. Alternatywą byłaby bowiem tylko całkowita rezygnacja z wprowadzenia możliwości nabycia zasiłku dla bezrobotnych oraz świadczenia przedemerytalnego przez byłych opiekunów osób niepełnosprawnych, niemniej jednak odstąpienie od wprowadzenia przedmiotowego rozwiązania spowoduje, że nawet ta część opiekunów, którzy mogliby nabyć prawo do zasiłku dla bezrobotnych oraz świadczenia przedemerytalnego, zostanie tej możliwości pozbawiona. Przedstawiając powyższe jednocześnie konieczne jest zwrócenie uwagi, że kwestie nabycia prawa do świadczenia pielęgnacyjnego, specjalnego zasiłku opiekuńczego czy zasiłku dla opiekuna pozostają poza zakresem ustawy o promocji zatrudnienia (...) i ustawy o świadczeniach przedemerytalnych.
3.	Polski Związek Niewidomych	Projekt ustawy z dnia 22 lutego 2016 roku o zmianie ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy oraz ustawy o świadczeniach przedemerytalnych wprowadza możliwość nabycia prawa do zasiłku dla bezrobotnych oraz świadczenia przedemerytalnego przez osoby, które pobierały świadczenie pielęgnacyjne lub specjalny zasiłek opiekuńczy na podstawie ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2015 r. poz. 114, ze zm.) lub zasiłek dla opiekuna na podstawie ustawy z dnia 4 kwietnia 2014 r.	Uwaga nie może zostać uwzględniona. Rozumiejąc, że konieczność zaprzestania sprawowania opieki nad osobą niepełnosprawną może następować z różnych przyczyn, jednocześnie należy zwrócić uwagę, iż tworząc określone rozwiązania prawne trzeba mieć również na względzie możliwości finansowe państwa – w tym przypadku Funduszu Pracy. Przyjęcie zaproponowanego rozwiązania wywoła bowiem skutki finansowe, których wysokość jest

		<p>o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (Dz. U. z 2014 r., poz. 567, ze zm.), w związku ze sprawowaniem opieki nad osobą niepełnosprawną. Projekt ustawy przewiduje, że opiekun osoby niepełnosprawnej będzie mógł uzyskać zasiłek dla bezrobotnych lub świadczenie przedemerytalne w sytuacji, gdy osoba, nad którą sprawował opiekę zmarła lub jej orzeczenie o niepełnosprawności straciło ważność.</p> <p>Propozycję resortu Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej przyjmujemy z zadowoleniem.</p> <p>Jednocześnie proponujemy, aby opiekunowie osób niepełnosprawnych mogli ubiegać się o zasiłek dla bezrobotnych lub świadczenie przedemerytalne w sytuacji, gdy osoba niepełnosprawna, na którą pobierane było świadczenie pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy lub zasiłek dla opiekuna zawarła związek małżeński.</p> <p>Zawarcie związku małżeńskiego przez osobę niepełnosprawną pozbawia jej opiekuna prawa do pobierania wymienionych wyżej świadczeń. Tak stanowi Art. 17a ust 5 pkt 2 lit. A ustawy o świadczeniach rodzinnych.</p> <p>Uważamy, iż opiekunowie, którzy utracili prawo do wymienionych świadczeń w opisanych przypadkach, również powinni zostać uwzględnieni w omawianym projekcie.</p> <p>Wnosimy o umieszczenie naszej propozycji w projekcie ustawy.</p>	<p>niemożliwa do oszacowania, gdyż nie jest możliwe oszacowanie liczby osób, które w takim przypadku mogłyby być uprawnione do zasiłku dla bezrobotnych lub świadczenia przedemerytalnego. Brak jest bowiem nawet przybliżonych danych krajowych o liczbie osób, które corocznie z różnych powodów kończą sprawowanie opieki, a które pobierają z tego tytułu świadczenie pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy czy zasiłek dla opiekuna.</p> <p>Dlatego też w opinii Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej zaproponowane w projekcie ustawy rozwiązanie, uwzględniające z jednej strony obiektywne i możliwe do weryfikacji przesłanki utraty prawa do ww. świadczeń dla opiekunów, z drugiej zaś skutki finansowe jakie się z tym wiążą, jest rozwiązaniem optymalnym. Godzi bowiem możliwości finansowe Funduszu Pracy, jednocześnie wychodząc przynajmniej w pewnym stopniu naprzeciw oczekiwaniom i propozycjom opiekunów osób niepełnosprawnych. Alternatywą byłaby bowiem tylko całkowita rezygnacja z wprowadzenia możliwości nabycia zasiłku dla bezrobotnych oraz świadczenia przedemerytalnego przez byłych opiekunów osób niepełnosprawnych, niemniej jednak odstępianie od wprowadzenia przedmiotowego rozwiązania spowoduje, że nawet ta część opiekunów, którzy mogliby nabyć prawo do zasiłku dla bezrobotnych oraz świadczenia przedemerytalnego, zostanie tej możliwości pozbawiona.</p>
--	--	--	--

			Przedstawiając powyższe jednocześnie konieczne jest zwrócenie uwagi, że kwestie nabycia prawa do świadczenia pielęgnacyjnego, specjalnego zasiłku opiekuńczego czy zasiłku dla opiekuna pozostają poza zakresem ustawy o promocji zatrudnienia (...) i ustawy o świadczeniach przedemerytalnych.
4.	Ogólnopolskie Stowarzyszenie Rodzin Osób Niepełnosprawnych „Razem Możemy Więcej”	<p>Zmiana w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2015 r. poz. 149, z późn. zm.) w art. 71 w ust. 2 przez dodanie pkt. 9 w brzmieniu:</p> <p><i>„9) pobierania świadczenia pielęgnacyjnego lub specjalnego zasiłku opiekuńczego na podstawie przepisów o świadczeniach rodzinnych, lub zasiłku dla opiekuna na podstawie przepisów o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów, jeżeli utrata prawa do nich była spowodowana śmiercią osoby, nad którą opieka była sprawowana, albo utratą ważności orzeczenia o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności osoby, nad którą opieka była sprawowana.”</i></p> <p>W nawiązaniu do zaproponowanej zmiany opiniujący zwraca uwagę na zapis art. 72 ust. 2 ww. ustawy o promocji zatrudnienia:</p> <p><i>„Bezrobotnemu, którego łączne okresy wymienione w art. 71 ust. 1 pkt. 2 oraz ust. 2 pkt. 1, 2, 4 i 5, zwane dalej „okresem uprawniającym do zasiłku”, wynoszą mniej niż 5 lat, przysługuje zasiłek w wysokości 80% kwoty zasiłku określonego w ust. 1.”</i></p> <p>Opiekun, który od początku swojej kariery zawodowej sprawował opiekę nad osobą</p>	<p>Uwagi nie mogą zostać uwzględnione.</p> <p>Rozumiejąc, że konieczność zaprzestania sprawowania opieki nad osobą niepełnosprawną może następować z różnych przyczyn, jak również to, że nie wszyscy opiekunowie są uprawnieni do otrzymywania świadczeń z tytułu sprawowania tej opieki, jednocześnie należy zwrócić uwagę, iż tworząc określone rozwiązania prawne trzeba mieć również na względzie możliwości finansowe państwa – w tym przypadku Funduszu Pracy. Przyjęcie zaproponowanego rozwiązania wywoła bowiem skutki finansowe, których wysokość jest niemożliwa do oszacowania, gdyż nie jest możliwe oszacowanie liczby osób, które w takim przypadku mogłyby być uprawnione do zasiłku dla bezrobotnych lub świadczenia przedemerytalnego. Brak jest bowiem nawet przybliżonych danych krajowych o liczbie osób, które corocznie z różnych powodów kończą sprawowanie opieki, a które pobierają z tego tytułu świadczenie pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy czy zasiłek dla opiekuna. <u>Tym</u></p>

	<p>niepełnosprawną i pobierał wyłącznie świadczenie pielęgnacyjne (lub tożsame) zgodnie z cytowanym przepisem nie ma możliwości zgromadzenia 5 letniego okresu przewidzianego w art. 72 ust. 2 co oznacza, że bez względu na okres sprawowanej opieki będzie mu przysługiwało tylko 80 % zasiłku. Mając na uwadze powyższe, zdaniem opiniującego, do definicji „okresu uprawniającego do zasiłku” w art. 72 ust. 2 należy dodać poddany konsultacjom art. 71 ust. 2 pkt. 9.</p> <p>Opiniujący wnosi również wątpliwości w związku z art. 73 ust. 1 pkt. 2 lit b. W związku z faktem iż pobieranie świadczenia pielęgnacyjnego (lub tożsamego) nie jest zaliczane do definicji okresu uprawniającego do zasiłku (art. 72 ust. 2) zatem opiekun pobierający świadczenie pielęgnacyjne mimo iż skończył 50 lat, a opiece poświęcił 20 lub więcej lat nie będzie podlegał ww. przepisowi o wydłużeniu okresu pobierania zasiłku do 365 dni. Powyższe, zdaniem opiniującego potwierdza konieczność uzupełnienia w art. 72 ust 2 definicji okresu uprawniającego do zasiłku o wprowadzany nowelą pkt. 9</p> <p>Opiniujący wnosi również o doprecyzowanie zapisu art. 71 ust 2 pkt. 9 mówiącego o „utracie ważności orzeczenia”. Orzeczenie może stracić ważność ze względu na poprawę stanu zdrowia podopiecznego lub ze względu na utratę terminu ważności orzeczenia. Dla uniknięcia niejasności zdaniem opiniującego należy ten zapis uściślić.</p> <p>Opiniujący zwraca również uwagę, że proponowana nowela nadal nie obejmie sporej części opiekunów</p>	<p><u>bardziej brak jest takich danych w odniesieniu do osób, które faktycznie sprawując opiekę nad osobą niepełnosprawną, nie są uprawnione do tych świadczeń.</u></p> <p>Dlatego też w opinii Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej zaproponowane w projekcie ustawy rozwiązanie, uwzględniające z jednej strony obiektywne i możliwe do weryfikacji przesłanki utraty prawa do ww. świadczeń dla opiekunów, z drugiej zaś skutki finansowe jakie się z tym wiążą, jest rozwiązaniem optymalnym. Godzi bowiem możliwości finansowe Funduszu Pracy, jednocześnie wychodząc przynajmniej w pewnym stopniu naprzeciw oczekiwaniom i propozycjom opiekunów osób niepełnosprawnych. Alternatywą byłaby bowiem tylko całkowita rezygnacja z wprowadzenia możliwości nabycia zasiłku dla bezrobotnych oraz świadczenia przedemerytalnego przez byłych opiekunów osób niepełnosprawnych, niemniej jednak odstąpienie od wprowadzenia przedmiotowego rozwiązania spowoduje, że nawet ta część opiekunów, którzy mogliby nabyć prawo do zasiłku dla bezrobotnych oraz świadczenia przedemerytalnego, zostanie tej możliwości pozbawiona.</p> <p>Przedstawiając powyższe, jednocześnie podkreślenia wymaga fakt, że zakres przepisu i tak został rozszerzony w stosunku do postulatu zgłaszanego przez Państwa Stowarzyszenie w petycji skierowanej do Senatu poprzedniej kadencji.</p>
--	---	--

	<p>osób niepełnosprawnych w szczególności tych którzy z racji przekroczenia progu dochodowego nie mają prawa do specjalnego zasiłku opiekuńczego.</p> <p>Abstrahując od propozycji noweli, opiniujący stoi na stanowisku, że chętny opiekun osoby niepełnosprawnej długotrwale pobierający świadczenie pielęgnacyjne (lub równoważne) w trakcie sprawowania opieki winien mieć możliwość do korzystania z innych dostępnych narzędzi Ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (art. wynikających z art. 8 ust 1 pkt. 13 lit f) dotyczących popularyzacji idei uczenia się przez całe życie, organizacji szkoleń, przygotowania zawodowego dorosłych. Takie działania pozwoliłyby na utrzymanie kontaktu opiekuna z rynkiem pracy, a co ważniejsze w przypadku konieczności zakończenia sprawowania opieki na sprawniejszego powrót opiekuna na ten rynek. Zdaniem opiniującego równie rozsądnym działaniem przeciwdziałającym długotrwałemu wykluczeniu z rynku pracy opiekunów osób niepełnosprawnych byłoby stworzenie systemu, który umożliwiłaby opiekunom pobierającym świadczenie pielęgnacyjne (lub tożsame) dorabiania do tego świadczenia chociażby w formie umów zleceń czy umów o dzieło, które nie kolidowałyby z równoczesnym sprawowaniem opieki.</p> <p>2. Odnośnie Art. 2. Zmiana w ustawie z dnia 30 kwietnia 2004 r. o świadczeniach przedemerytalnych (Dz. U. z 2013 r.</p>	<p>Odnosząc się do propozycji rozszerzenia art. 72 ust. 2 ustawy o promocji zatrudnienia (...) poprzez uwzględnienie w nim okresu wymienionego w dodawanym w art. 71 ust. 2 pkt 9, skutkującego konsekwencjami w zakresie wysokości i długości okresu pobierania zasiłku dla bezrobotnych, konieczne jest zwrócenie uwagi, że takie rozszerzenie wiąże się z określonymi skutkami finansowymi dla Funduszu Pracy.</p> <p>Jednocześnie konieczne jest zwrócenie uwagi, że nie wszyscy opiekunowie osób niepełnosprawnych będą uprawnieni wyłącznie do 80% zasiłku dla bezrobotnych, lecz tylko ci, którzy nie będą legitymować się innymi okresami zaliczanymi na podstawie art. 72 ust. 2 ustawy o promocji zatrudnienia (...), niż okres pobierania świadczenia pielęgnacyjnego, specjalnego zasiłku opiekuńczego czy zasiłku dla opiekuna.</p> <p>Niemniej jednak w takiej sytuacji nie znajdują się wyłącznie opiekunowie osób niepełnosprawnych, legitymujący się tylko okresami, które zostały uwzględnione w art. 71 ust. 2 ustawy o promocji zatrudnienia (...), lecz nie w art. 72 ust. 2 tej ustawy. Okres pobierania świadczenia pielęgnacyjnego, specjalnego zasiłku opiekuńczego czy zasiłku dla opiekuna nie jest bowiem jedynym okresem wymienionym w art. 71 ust. 2 ustawy o promocji zatrudnienia (...), który nie jest zaliczany przez ustawodawcę do okresu uprawniającego do zasiłku, od którego</p>
--	--	---

		<p>poz. 170 oraz z 2014 r. poz. 598 i 1682) w art. 2 w ust. 1 przez dodanie pkt. 4a w brzmieniu: <i>„4a) zarejestrowała się we właściwym powiatowym urzędzie pracy w ciągu 60 dni od dnia ustania prawa do świadczenia pielęgnacyjnego, specjalnego zasiłku opiekuńczego, o których mowa w przepisach o świadczeniach rodzinnych, lub zasiłku dla opiekuna, o którym mowa w przepisach o ustaleniu i wypłacie zasiłku dla opiekunów, pobieranych nieprzerwanie przez okres co najmniej 365 dni, jeżeli utrata prawa do nich była spowodowana śmiercią osoby, nad którą opieka była sprawowana, albo utratą ważności orzeczenia o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności osoby; nad którą opieka była sprawowana, i do dnia, w którym ustало prawo do świadczenia pielęgnacyjnego, specjalnego zasiłku lub zasiłku dla opiekuna, ukończyła co najmniej 55 lat – kobieta oraz 60 lat – mężczyzna i osiągnęła okres uprawniający do emerytury, wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn”</i></p> <p>Opiniujący wnosi jak przy art. 1 o doprecyzowanie wyrażenia „utrata ważności orzeczenia” oraz zwraca uwagę, że również w tym przypadku nowelą nie zostanie objęta grupa opiekunów, która ze względu na przekroczenie progu dochodowego nie ma prawa do specjalnego zasiłku opiekuńczego.</p>	<p>zależy wysokość zasiłku dla bezrobotnych i długość okresu jego pobierania. Dlatego też projektodawca nie uznaje za zasadne wprowadzenie zmian w art. 72 ust. 2 ustawy o promocji zatrudnienia (...).</p> <p>Odnosząc się natomiast do kwestii doprecyzowania sformułowania „utrata ważności orzeczenia” konieczne jest zwrócenie uwagi, że brzmienie przepisu zaproponowane w projekcie ustawy jest sformułowaniem najszerszym, obejmującym każde ze zdarzeń skutkujących utratą ważności orzeczenia o niepełnosprawności lub orzeczenia stopniu niepełnosprawności.</p> <p>Przedstawiając powyższe jednocześnie należy wskazać, że kwestia:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zapewnienia możliwości korzystania przez opiekunów osób niepełnosprawnych pobierających świadczenie pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy lub zasiłek dla opiekuna i którzy w związku z tym nie mogą nabyć/posiadać statusu bezrobotnego, z usług i instrumentów rynku pracy przewidzianych w ustawie o promocji zatrudnienia (...), takich jak np. szkolenie czy przygotowanie zawodowe dorosłych, – umożliwienia opiekunom osób niepełnosprawnych uprawnionym do ww. świadczeń z tytułu opieki, uzyskiwanie
--	--	--	---

			<p>dodatkowego przychodu z tytułu np. umowy zlecenia czy umowy o dzieło pozostają poza zakresem przedmiotowego projektu ustawy.</p>
5.	Stowarzyszenie „Mam przyszłość”	<p>W imieniu reprezentowanej przez nas organizacji oraz w imieniu części środowiska osób niepełnosprawnych w stopniu znacznym, proponujemy by przepisy projektu ustawy otrzymały następujące brzmienie:</p> <p><i>Art. 1. W ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2015 r. poz. 149, z późn. zm.) w art. 71 w ust. 2 w pkt 8 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje się pkt 9 w brzmieniu:</i></p> <p><i>„9) pobierania świadczenia pielęgnacyjnego lub specjalnego zasiłku opiekuńczego na podstawie przepisów o świadczeniach rodzinnych, lub zasiłku dla opiekuna na podstawie przepisów o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów, jeżeli utrata prawa do nich była spowodowana śmiercią osoby, nad którą opieka była sprawowana:</i></p> <p><i>a. utratą ważności orzeczenia o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności osoby, nad którą opieka była sprawowana,</i></p> <p><i>b. z przyczyn niezależnych od opiekuna</i></p> <p><i>c. w związku z decyzją podopiecznego o zmianie opiekuna</i></p> <p><i>d. w związku z decyzją podopiecznego o skorzystaniu z instytucjonalnej formy opieki.</i></p>	<p>Uwaga nie może zostać uwzględniona.</p> <p>Rozumiejąc, że konieczność zaprzestania sprawowania opieki nad osobą niepełnosprawną może następować z różnych przyczyn, jednocześnie należy zwrócić uwagę, iż tworząc określone rozwiązania prawne trzeba mieć również na względzie możliwości finansowe państwa – w tym przypadku Funduszu Pracy. Przyjęcie zaproponowanego rozwiązania wywoła bowiem skutki finansowe, których wysokość jest niemożliwa do oszacowania, gdyż nie jest możliwe oszacowanie liczby osób, które w takim przypadku mogłyby być uprawnione do zasiłku dla bezrobotnych lub świadczenia przedemerytalnego. Brak jest bowiem nawet przybliżonych danych krajowych o liczbie osób, które corocznie z różnych powodów kończą sprawowanie opieki, a które pobierają z tego tytułu świadczenie pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy czy zasiłek dla opiekuna. Dlatego też w opinii Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej zaproponowane w projekcie ustawy rozwiązanie, uwzględniające z jednej strony obiektywne i możliwe do weryfikacji przesłanki utraty prawa do ww. świadczeń dla opiekunów, z drugiej zaś skutki finansowe</p>

		<p><i>Art. 2. W ustawie z dnia 30 kwietnia 2004 r. o świadczeniach przedemerytalnych (Dz. U. z 2013 r. poz. 170 oraz z 2014 r. poz. 598 i 1682) w art. 2 w ust. 1 po pkt 4 dodaje się pkt 4a w brzmieniu:</i></p> <p><i>„4a) zarejestrowała się we właściwym powiatowym urzędzie pracy w ciągu 60 dni od dnia ustania prawa do świadczenia pielęgnacyjnego, specjalnego zasiłku opiekuńczego, o których mowa w przepisach o świadczeniach rodzinnych, lub zasiłku dla opiekuna, o którym mowa w przepisach o ustaleniu i wypłacie zasiłku dla opiekunów, pobieranych nieprzerwanie przez okres co najmniej 365 dni, je-żeli utrata prawa do nich była spowodowana:</i></p> <p><i>a. utratą ważności orzeczenia o niepełnosprawności lub stopniu niepełno-sprawności osoby, nad którą opieka była sprawowana,</i></p> <p><i>b. z przyczyn niezależnych od opiekuna</i></p> <p><i>c. w związku z decyzją podopiecznego o zmianie opiekuna</i></p> <p><i>d. w związku z decyzją podopiecznego o skorzystaniu z instytucjonalnej formy opieki.</i></p> <p><i>i do dnia, w którym ustalo prawo do świadczenia pielęgnacyjnego, specjalnego zasiłku opiekuńczego lub zasiłku dla opiekuna, ukończyła co najmniej 55 lat - kobieta oraz 60 lat - mężczyzna i osiągnęła okres uprawniający do emerytury, wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, lub”.</i></p> <p><i>Art. 3. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2017 r.</i></p>	<p>jakie się z tym wiąże, jest rozwiązaniem optymalnym. Godzi bowiem możliwości finansowe Funduszu Pracy, jednocześnie wychodząc przynajmniej w pewnym stopniu naprzeciw oczekiwaniom i propozycjom opiekunów osób niepełnosprawnych. Alternatywą byłaby bowiem tylko całkowita rezygnacja z wprowadzenia możliwości nabycia zasiłku dla bezrobotnych oraz świadczenia przedemerytalnego przez byłych opiekunów osób niepełnosprawnych, niemniej jednak odstąpienie od wprowadzenia przedmiotowego rozwiązania spowoduje, że nawet ta część opiekunów, którzy mogliby nabyć prawo do zasiłku dla bezrobotnych oraz świadczenia przedemerytalnego, zostanie tej możliwości pozbawiona.</p>
--	--	---	---

		<p>Uzasadnienie</p> <p>Obecny i proponowany system opieki nad ON w stopniu znacznym, nie uwzględnia prawa podopiecznego do wyboru formy opieki (instytucjonalnej lub indywidualnej) a także jego prawa do wyboru osoby lub instytucji sprawującej opiekę. Wprowadzenie tego naszym zdaniem podstawowego prawa, nie pozostałoby bez wpływu na sytuację opiekuna. Dlatego proponujemy by katalog przyczyn uprawniających do zasiłku dla bezrobotnych i świadczeń przedemerytalnych poszerzyć o w/w pozycje.</p>	
--	--	--	--

W ramach opiniowania projekt ustawy został przekazany do:

1. Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych,
2. Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów,
3. Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych,
4. Prezesa Urzędu Zamówień Publicznych,
5. Rzecznika Praw Obywatelskich,
6. Głównego Inspektora Pracy.

Uwagi do projektu zgłosił ZUS i RPO – stanowiska MRPiPS zostały przekazane w pismach skierowanych bezpośrednio do autorów uwag oraz zamieszczone w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji, w serwisie Rządowy Proces Legislacyjny oraz w Biuletynie Informacji Publicznej Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

Żaden podmiot nie zgłosił zainteresowania pracami nad projektem ustawy w trybie przepisów ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. Nr 169, poz. 1414, z późn. zm.).

*) Zachowano oryginalną pisownię.